

OBJEM

Olvasás- szövegértés

Meghatározás és alkotóelemek

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

OBJEM

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD

Készült a Szlovén Köztársaság és az Európai Unió (Európai Szociális Alap) közös anyagi támogatásával.

AZ OLVASÁS-SZÖVEGÉRTÉS MEGHATÁROZÁSA

Az olvasás-szövegértés az egyénnek az írásbeli információk értésére, a kritikai értékelésre és felhasználására irányuló folyamatosan fejlődő képessége. Ez a képesség magába foglalja a kifejlesztett olvasási készségeket, az olvasottak kritikai értését, az olvasás értéként való kezelését és az olvasásra irányuló motivációt, valamint az olvasás-szövegértés többi alkotóelemét. Mint ilyen, minden más műveltség=írásbeliség alapja, döntő fontosságú az egyén önmegvalósításában és a társadalomban való működésében, valamint a társadalommal való együttműködésben.

KIINDULÓPONTOK az olvasás-szövegértés egyes alkotóelemeinek FELJESZTÉSÉHEZ ÉS ÉRTÉKELÉSÉHEZ az összes tantárgy esetében

1. Minden alkotóelem az összes tantárgy/műveltségterület céljaival és tartalmával együtt fejlődik.
2. Mindegyik építőelem az egész részeként fejlődik.
3. Minden tantárgy/terület esetében az alkotóelemek fejlesztésének kiindulópontját a szövegek jelentik (írott, beszélt, audio, video ... szövegek). A vertikumon felfelé haladva a szövegek fajtája és igényessége tekintetében nő a tartalom mennyisége, annak absztraktsági szintje (a terminológiával kapcsolatosan is), elmélyültsége, valamint nyelvi igényessége.
4. Az integráció azt jelenti, hogy az adott korszakban elsajátított alkotóelem abban az esetben is tovább fejlődik, ha ez nincs külön leírva/kiemelve.
5. Az alkotóelemeket szisztematikusan fejlesztjük: célzottan és átgondoltan a teljes tanítási-tanulási folyamatban és az összes tantárgy tanítása során.
6. Az alkotóelemek fejlesztése során figyelembe kell venni az összes tanuló fejlődését, előzetes tudását, szükségleteit és egyéni jellemzőit.
7. Az alkotóelemek a folyamatban fejlesztendők, hosszabb időintervallumon keresztül, ezért a várt eredmény leírása az időszak végén található.

AZ OLVASÁS-SZÖVEGÉRTÉS ALKOTÓELEMEI

Az olvasás-szövegértés (az egyén fejlődési lehetőségeinek az alapja) folyamatosan fejlődő képesség, amelyet az egyén az olvasás-szövegértés alábbi alkotóelemeinek elsajátításával bizonyít:

1. Beszéd
2. Olvasási motiváció
3. Az olvasott anyag fő gondolatának a megértése
4. Hangtani/fonológiai tudatosság
5. Szókincs
6. Folyékony olvasás
7. Szövegek értése
8. Szövegre való reakció és szövegalkotás
9. Kritikai (bíráló) olvasás

Rövidítések meghatározása

OSZ – olvasás-szövegértés és a szlovén nyelv fejlesztése

NOSZ – nevelési- oktatási szakasz

OBJEM – Ozaveščanje Branja Jezika Evalvacija Modeli

(Tudatosítás Olvasás Nyelv Evalváció Modellek), projekt 2017–2022

1. alkotóelem: BESZÉD

Az alkotóelem összetevői:

- a non-verbális kommunikáció képessége
- a beszéd alkalmazása különböző beszédhelyzetekben, különböző szándékkal és különböző szituációkban
- a kifejezések használata érzelmi/mentális állapotokra
- nyelvi képesség (beszédképesség; mondattani/grammatikai képesség: leírás, elbeszélés, magyarázat, indoklás; helyesejtési¹ képesség

ÓVODAI NEVELÉS		ÁLTALÁNOS ISKOLA			KÖZÉPISKOLA
1–3 év	3–6 év	1. NOSZ	2. NOSZ	3. NOSZ	
<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • megérti és alkalmazza a non-verbális kommunikációt, • megérti és alkalmazza a szavakat és a szó szerkezeteket, • megérti és alkalmazza a hiányosan megfogalmazott/rövidebb mondatokat, • megérti és alkalmazza a hosszabb és az összetett mondatokat, • megérti a szövegeket, • használja az első szövegeket, • leírja a képeket, • elbeszél/mesél képekönv/alkalmazás segítségével, • beszéd közben különböző szófajú szavakat használ, • a beszédet különböző szituációkban (pl. a szociális, szimbolikus játékoknál) és különböző funkcióban (kérdésfeltevésre, kapcsolatteremtésre, utasítások adására...) használja. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • megérti és alkalmazza a hosszabb/összetett mondatokat, • megérti és alkalmazza az összetettebb szövegeket, • az köznyelvi kiejtéssel ejti ki a hangokat és a szavakat, • történeteket mesél, • a leírásnál több részletre is odafigyel, • valós történetekről és eseményekről mesél, • kitalált történeteket mesél el, • történeteket ír le, • a beszédet különböző szituációkban (pl. szociális, szimbolikus játékoknál) és különböző funkcióban (kérdésfeltevésre, kapcsolatteremtésre, utasítások adására, érzelmi vagy mentális állapotok leírására...) használja. 				

1 Helyesejtési képesség: a helyes irodalmi kiejtés ismerete és alkalmazása

2. alkotóelem: OLVASÁSI MOTIVÁCIÓ

Az alkotóelem összetevői:

- olvasás iránti érdeklődés
- pozitív viszonyulás² a különböző szövegfajták olvasásához³
- olvasási hatékonyság
- az olvasási szándéknak megfelelő nyomtatott és egyéb információforrás kiválasztása
- az írott források különböző őrzőhelyeinek a használata

ÓVODAI NEVELÉS		ÁLTALÁNOS ISKOLA			KÖZÉPISKOLA
1–3 év	3–6 év	1. NOSZ	2. NOSZ	3. NOSZ	
<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hajlandóságot mutat meghallgatásra és olvasásra, • fenntartja a figyelmét, és a közös olvasás során reagál, • lapozza az olvasott anyagot, • látszólagosan olvas, • elmerül és kitart az önálló vagy közös történehallgatásban és történetmondásban, • kifejezi a történet elmondása, elolvasása és meghallgatása iránti vágyát, • a felnőttekkel együtt használja a könyv- és egyéb forrás- valamint médiaanyagot és könyvtárba jár. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kifejezi a történetek, versek elmesélése és meghallgatása vagy az olvasott anyag lapozása⁴, iránti vágyát • képanyag segítségével meséli (olvassa) a történetet másoknak, • elejétől végéig figyelmesen hallgatja különböző szövegek felolvasását, • ismeri és használja az írott források őrzőhelyeit (pl. olvasósarok). 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • különböző olvasmányokat választ, • elmélyed az olvasásban, • kitartóan olvas, • kíséri az olvasási eredményeit és javításokat tervez, • ismeri és használja az írott források őrzőhelyeit (pl. iskolai könyvtár, internet) 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • érdeklődés és szándék alapján választ olvasmányt, • kitart a hosszab terjedelmű szövegek olvasása mellett, • kíséri és értékeli az olvasási eredményét a (megadott vagy saját) kritériumokkal összhangban és előkészíti a javítások tervezetét, • értékeli saját olvasási motiváltságát, • ismeri és használja a írott források őrzőhelyeit (pl. iskolai és közkönyvtár, internet). 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • érdeklődés és szándék alapján választ olvasmányt, • kitart a hosszabb és összetettebb szövegek olvasása mellett minden tantárgynál, • megtervezi, kíséri és értékeli az olvasási eredményeit és tervet készít az eredmények javítása érdekében • kitart a hosszabb és összetettebb szövegek olvasása mellett minden tantárgynál, • értékeli saját olvasási motivációját különböző szövegek olvasása esetében, és tudja, mi befolyásolja azt, ennek alapján tervezi meg a javításokat, 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • az olvasmányt az érdeklődésnek, a szövegközi tapasztalatnak, az olvasási szándéknak (kognitív, etikai vagy esztétikai) és a minőségnek megfelelően választ, • kitart a hosszabb/ hosszú, igényes/összetett szövegek olvasása mellett, • birtokolja a stratégiai olvasó készségeit , • megtervezi, kíséri és értékeli az olvasási eredményeit és törekszik az eredmények javítására • ismeri és alkalmazza a nyomtatott és digitális olvasási forrásokat,

² **Pozitív viszonyulás** a különböző célokra használatos különböző fajtájú szövegek olvasásához: olvasás a tudásért, szépirodalom olvasása (az olvasási kultúra fejlesztése)

³ **Különböző szövegfajták:** elbeszélő, leíró és átírt szövegek

⁴ **Különböző olvasási anyagok:** tájékoztató és szépirodalmi képeskönyvek és más anyagok

2. alkotóelem: OLVASÁSI MOTIVÁCIÓ

Az alkotóelem összetevői:

- olvasás iránti érdeklődés
- pozitív viszonyulás a különböző szövegfajták olvasásához³
- olvasási hatékonyság
- az olvasási szándéknak megfelelő nyomtatott és egyéb információforrás kiválasztása
- az írott források különböző őrzőhelyeinek a használata

ÓVODAI NEVELÉS		ÁLTALÁNOS ISKOLA			KÖZÉPISKOLA
1-3 év	3-6 év	1. NOSZ	2. NOSZ	3. NOSZ	
				<ul style="list-style-type: none"> • ismeri és alkalmazza a nyomtatott és digitális olvasási forrásokat, • használja a nyomtatott és digitális források őrzőhelyeit. 	<ul style="list-style-type: none"> • igény szerint más nyelven/idegen nyelveken gyűjt anyagot.

3. alkotóelem: AZ OLVASOTT ANYAG FELÉPÍTÉSÉNEK MEGÉRTÉSE

Az alkotóelem összetevői:

- az olvasott szövegben való tájékozódás
- a szöveg verbális és non-verbális/képi részének az összekapcsolása
- az olvasási irány ismerete és birtoklása
- multimodális/sokcsatornás szövegek⁶ átfogó olvasása⁷
- a nyomtatott és a digitális anyagok ismerete

ÓVODAI NEVELÉS		ÁLTALÁNOS ISKOLA			KÖZÉPISKOLA
1–3 év	3–6 év	1. NOSZ	2. NOSZ	3. NOSZ	
<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lapozza az olvasott anyagot, • különbséget tesz a szöveg szöveges és nem szöveges része között, • tájékozódik a könyvben (a könyv eleje és vége), • különbséget tud tenni az olvasás és az írás között, • egyedi módon rajzol/ jegyzetel és üzen. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ismeri az olvasási irányt (balról jobbra, fentről lefelé), • megérti, mit üzen a szöveg szöveges és nem szöveges része, • különbséget tesz a betű, a számjegy és a szó között, • saját fejlődési fokának megfelelően megérti a multimodális/ sokcsatornás szöveget. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ismeri és használja a különböző írott forrásokat (nyomtatott, hanganyag, digitális, interaktív), • az olvasott anyagban/ könyvben kikeresi az alapvető adatokat (a címet, a szerzőt, az illusztrátort), • különbséget tesz a mondat és a szöveg közt. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • megérti az olvasott anyagok közti különbségeket (nyomtatott, hanganyag, digitális/interaktív) és ezeket figyelembe veszi olvasás közben, • a lineáris és szelektív olvasás különböző stratégiáit alkalmazza, • átfogóan olvassa a multimodális/ sokcsatornás szövegeket. 		

⁶ **Multimodális/ sokcsatornás/többkódú szövegek:** szöveget, illusztrációkat, fényképeket, grafikonokat, gondolatterképeket, táblázatokat, képleteket, térképeket, kottákat... stb.

⁷ A multimodális szövegek **átfogó olvasása:** a jelentés szöveges és nem szöveges részből/illusztrációkból való összeállítása az egymás közti viszony és az interakció figyelembevételével (a multimodalitás jelentésének tudatában)

4. alkotóelem: HANGTANI/FONOLÓGIAI TUDATOSSÁG

Az építőelem összetevői:

- a beszédhangok megkülönböztetése⁸
- a beszédhangok felosztása⁹
- a beszédhangok köznyelvi kiejtésének, a megfelelő mondatbeli hangsúlyozásnak az ismerete és alkalmazása

ÓVODAI NEVELÉS		ÁLTALÁNOS ISKOLA			KÖZÉPISKOLA
1–3 év	3–6 év	1. NOSZ	2. NOSZ	3. NOSZ	
	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • megkülönbözteti és felismeri a hangokat és a beszédhangokat; • helyesen artikulálja/ejti ki a hangokat, • felismeri az első és az utolsó hangot a szóban, • hangokra bontja a szavakat, • megkülönbözteti a rövid és a hosszú szavakat, • a szavakat szótagokra bontja, • a szóban felismeri az első és az utolsó szótagot, • felismeri a rímeket, és rímelő szavakat alkot • ugyanazokból a hangokból új szavakat alkot. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • felismeri azokat a hangokat, amelyeket másképp hallunk, mint ahogyan írjuk őket, • a többszótagú szavakat hangokra bontja, • a hangokból szavakat, a szavakból mondatot alkot, a mondatokat rövidebb szöveggé fűzi, • hangok hozzáadásával és hangok elvonásával új szavakat alkot, • megfelelő mondathangsúlyt használ. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ismerkedik az köznyelvi és a nem köznyelvi kiejtés közti különbséggel, • megfelelő mondatbeli hangsúlyt használ. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • különbséget tesz és megérti a köznyelvi és a nem köznyelvi kiejtés közti különbséget, • megfelelő mondathangsúlyt használ. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • különbséget tesz és megérti i a köznyelvi és a nem köznyelvi kiejtés közti különbséget, • megfelelő mondathangsúlyt használ.¹⁰

⁸ A beszédhangok megkülönböztetése: a szavak hosszának a megkülönböztetése és a beszédhangok megkülönböztetése

⁹ A beszédhangok felosztása: a szavak szótagokra és hangokra való felosztása

¹⁰ Mondatbeli hangsúly: Úgy beszélek, hogy a beszélőpartner megértse, hogy elbeszélek, kérdezek, hogy mit szeretnék, mit követelek...

5. alkotóelem: SZÓKINCS

Az alkotóelem összetevői:

- szavak ismerete és jelentésének értése a szövegek befogadásánál és a szövegalkotásnál
- a szókincs elsajátítása és gazdagítása:
- az eredményes értő olvasás,
- tanulás és
- kommunikáció
- a nyomtatott és digitális nyelvi források használata (kézikönyvek, webhelyek...)

ÓVODAI NEVELÉS		ÁLTALÁNOS ISKOLA			KÖZÉPISKOLA
1–3 év	3–6 év	1. NOSZ	2. NOSZ	3. NOSZ	
<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • megérti az egyszerű szöveges üzeneteket, • megnevezi a környezetben/vizuális anyagban előforduló ismert személyeket, tárgyakat és jelenségeket, • két- vagy háromszavas üzeneteket alkot, • játszik a szavakkal. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • megérti a hosszabb és bonyolultabb mondatokban szereplő szavakat, • megérti a szavak jelentését a konkrét helyzetekben és történetekben • érti és alkalmazza a szavak többségét a mindennapi helyzetekben/saját környezetében, • megfelelő kérdőszavakat használ, • érti és használja a mentális állapotokra utaló kifejezéseket (tudni, visszaemlékezni, megérteni...), • érti és használja az udvarias kifejezéseket, • érti és használja az őt érdeklő területek szakkifejezéseit. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ismeri, érti és használja különböző műveltségterületek szókincsét, • megkeresi az új és kevésbé ismert szavak magyarázatát a szövegkörnyezetben vagy külső segítséggel, • egyszerű nyomtatott vagy digitális/elektronikus forrásokat (képes szótár, tematikus szótár...) használ, • az új szót képes használni a mondatalkotásban, • az elsajátított szókinccsel különböző beszélt és írott szövegeket alkot. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ismeri, érti és használja különböző műveltségterületek szókincsét, • a szövegkörnyezetből következtet a szavak/ szószerkezetek jelentésére, • megkeresi az új és kevésbé ismert szavak magyarázatát a nyomtatott és digitális/elektronikus kézikönyvekben, • az elsajátított szókinccsel beszélt és írott szövegeket alkot. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ismeri, érti és használja különböző területek szókincsét/ szakkifejezéseit, • a szövegkörnyezetből megérti a szavak jelentését, vagy megkeresi a szavak magyarázatát a nyomtatott és internetes nyelvi kézikönyvekben és a nyelvi weboldalon, • életkorának megfelelően megérti az állandósult szókapcsolatokat / frazémákat és a szavak átvitt jelentését, • ismeri és alkalmazza a(z ismeretlen) szavak jelentésének meghatározásához szükséges stratégiákat, • az elsajátított szókinccsel új szövegeket alkot. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a különböző területeken elsajátított szókinccset/ szakkifejezéseket értelemszerűen használja, és ezzel kifejezi, hogy érti a különböző szaktantárgyak/területek alap gondolatait, koncepcióit • az elsajátított szókinccsel különböző körülményeknek és szándékoknak megfelelő szövegeket alkot, figyelembe veszi a jó stílus ismerveit (élénkség, tömörség, egyértelműség ...).

6. alkotóelem: FOLYÉKONY OLVASÁS

Az alkotóelem összetevői:

- olvasási technika
- pontosság
- gyorsaság
- ritmus
- kifejezőképesség

ÓVODAI NEVELÉS		ÁLTALÁNOS ISKOLA			KÖZÉPISKOLA
1–3 év	3–6 év	1. NOSZ	2. NOSZ	3. NOSZ	
		<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • félhangosan vagy hangosan, folyékonyan olvassa a nyomtatott vagy kézzel írt szövegeket, ritkán tart szünetet vagy ismételt meg egy adott részt, megfelelő ritmusban olvas (az olvasott szövegnek megfelelően), • hangosan olvas a hangok megfelelő artikulációjával, • a szavakat szó szerkezetekbe/ mondatokba kapcsolja, alkalmazza a mondathangsúlyt. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • folyékonyan (hangosan és csendben) olvas ismeretlen szövegeket, • figyelembe veszi a mondathangsúlyt, • hangos olvasáskor percenként 70–80 szót, és csendes olvasáskor 120 szót olvas el, • a saját kéziratát olvassa, • kevés szünetet tartva, nem megfelelő megszakításokkal és ismétlésekkel olvas (95–98 %-os pontossággal), valamint egyenletes/ megfelelő ritmusban. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • folyékonyan, értelmesen és szinte köznyelvi kiejtéssel olvas hosszabb és komplex/összetett szövegeket, • az olvasási tempót és technikát a szöveg követelményeihez igazítja, • a hangos olvasásnál figyelembe veszi a beszéd hangzó elemeit (szünetek, hangsúly, hanglejtés, hangszín). 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • folyékonyan, értelmesen, megfelelően tagoltan és köznyelvi kiejtéssel olvas különböző szövegeket, • figyelembe veszi a hangos olvasás akusztikus és vizuális elemeit (hanglejtés, tempó, hangszín, nyelvi regiszter, szünetek ...).

7. alkotóelem: SZÖVEGEK ÉRTÉSE

Az alkotóelem összetevői:

- értő olvasás/szöveghallgatás
- adatok szövegből való kikeresése, összehasonlítása, szerkesztése és rendezése
- következtetés, a lényeg kiemelése
- szövegek összefoglalása és értékelése
- az olvasási stratégiák alkalmazása
- az olvasási folyamat tudatosítása

ÓVODAI NEVELÉS		ÁLTALÁNOS ISKOLA			KÖZÉPISKOLA
1–3 év	3–6 év	1. NOSZ	2. NOSZ	3. NOSZ	
<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • összekapcsolja a kimondott szavakat a nem verbális üzenetekkel • beszéddel reagál a szóbeli és nem verbális üzenetekre 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • követi az utasításokat és irányelveket, • szóban és nem verbálisan reagál a szövegre, • ésszerűen válaszol a feltett kérdésekre, kérdéseket alkot, • képek és egyéb anyagok alapján mesél. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a szövegértés különböző szintjein válaszol a szöveggel kapcsolatos kérdésekre, • felismeri a témát, a szöveg keletkezésének körülményeit és a szövegalkotó szándékát, • megtalálja a lényeges adatokat, • megérti a szöveg üzenetét, • a szöveggel kapcsolatos kérdéseket fogalmaz meg, • szóban összefoglalja a szöveget, • alkalmazza a szövegértéshez szükséges stratégiákat. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a szövegértés különböző szintjein válaszol a kérdésekre, • kikeresi a lényeges adatokat és a részleteket, • saját szavaival foglalja össze a szöveget, • az adatokat különböző módon mutatja be, • ismeri a szövegben található szavak 90–95 %-át, • a szöveget saját tapasztalataival köti össze, • ismeri és alkalmazza a különböző szövegfajták megértésére szolgáló alapvető olvasási stratégiákat, (néhány esetben az összetettebbeket is). 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • felismeri a szöveg szándékát, témáját, üzenetét és keletkezésének körülményeit, • a szövegből kikeresi a lényeges adatokat és a részleteket, • felismeri a szöveg különböző információi közötti viszonyokat • a (szöveg)értés minden szintjén kérdéseket fogalmaz meg (magának), • a (szöveg)értés különböző szintjein válaszol a kérdésekre, • önállóan összefoglalja és összegzi a szöveget • az adatokat megmagyarázza, alátámasztja, hipotéziseket alkot.... 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • felismeri a szöveg fajtáját és strukturáját, és azt összeköti a szövegalkotó szándékával és témájával, • a szövegben kikeresi a kulcsszavakat/ szószerkezeteket és összefoglalja a lényeges adatokat • a szöveg kapcsán a (szöveg)értés minden szintjén kérdéseket fogalmaz meg magának, és ezeket megválaszolja, • a szöveget önállóan összefoglalja és átalakítja/átírja (parafrazál), • a szöveg adatait rendszerezi, egymással összehasonlítja, értelmezi, következtet, elemez, hipotéziseket alkot ... egyszerre több szövegből is,

7. alkotóelem: SZÖVEGEK ÉRTÉSE

Az alkotóelem összetevői:

- értő olvasás/szöveghallgatás
- adatok szövegből való kikeresése, összehasonlítása, szerkesztése és rendezése
- következtetés, a lényeg kiemelése
- szövegek összefoglalása és értékelése
- az olvasási stratégiák alkalmazása
- az olvasási folyamat tudatosítása

ÓVODAI NEVELÉS		ÁLTALÁNOS ISKOLA			KÖZÉPISKOLA
1–3 év	3–6 év	1. NOSZ	2. NOSZ	3. NOSZ	
				<ul style="list-style-type: none"> • kitartó az igényesebb olvasási feladatok elvégzésében, • a szövegértéshez megfelelő alapvető és összetett olvasási stratégiákat választ és alkalmaz, • tudatosítja saját olvasási folyamatát és az olvasással való tanulását. 	<ul style="list-style-type: none"> • kitartó az igényesebb olvasási feladatok elvégzésében, • minden szövegfajta értéshez megfelelő olvasási stratégiákat választ és alkalmaz, • a jó (szöveg)értéshez felhasználja az olvasási folyamatokról/stratégiákról szerzett tudását, • tudatosítja saját olvasási folyamatát és az olvasással való tanulását • megfelelő tudásszinten megérti a különböző anyanyelvi vagy első idegen nyelvi szövegeket.

8. alkotóelem: SZÖVEGRE VALÓ REAKCIÓ/VÁLASZ/VISSZAJELZÉS ÉS SZÖVEGALKOTÁS

Az alkotóelem összetevői:

- értelmes és megfelelő beszélt és írott szövegek alkotása az olvasottak/hallottak alapján
- az elolvasottak alkalmazása új szituációkban
- megfelelő stratégiák alkalmazása beszélt és írott szövegek alkotásánál

ÓVODAI NEVELÉS		ÁLTALÁNOS ISKOLA			KÖZÉPISKOLA
1–3 év	3–6 év	1. NOSZ	2. NOSZ	3. NOSZ	
<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a hallottakra és látottakra szóban és nem verbálisan reagál, • elmeséli, hogyan éli meg a hallottakat és látottakat, • a hallottakat és látottakat különböző módon jeleníti meg, • a történet/tevékenység nem verbális anyagát értelmes sorrendbe rendezi. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • különböző szövegajtaikat alkot, • a hallott/olvasott szöveggel kapcsolatban kérdez és vélemény fogalmaz meg, • a hallott/olvasott szövegről saját szavaival mesél, • folytatja a történetet, megjósolja a befejezést/végkifejletet • a hallott/olvasott szövegre különböző módon reagál (képzőművészeti alkotással, tánccal, játékkal, dramatizálással...). 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • szóban és írásban alkot különböző fajta egyértelmű és érthető szövegeket, • a szövegben található adatok alapján jósol, • az olvasottak/hallottak/ látottak alapjani kifejti érzéseit, • szövegeket alkot kézzel írott és elektronikus formában, a (tanári és tanulói) visszajelzések alapján kijavítja azokat. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • az olvasottak/hallottak alapján összegzést készít • (az olvasottak/hallottak alapján) különböző fajta nyelviileg megfelelő hangzó és írott szövegeket alkot¹¹, • magyarázza az olvasottakat/hallottakat és eszmecezerét folytat, • értékeli a szöveget és kialakítja a hozzá való viszonyulását, saját álláspontját bizonyítékokkal támasztja alá, • megindokolja az olvasottak alapján alkotott válaszait, ill. reakcióit, • szövegeket alkot kézzel írott és elektronikus formában, a (tanári és tanulói) visszajelzések alapján kijavítja azokat. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • az olvasottakról/ hallottakról eszmecezerét folytat, saját álláspontjához a szövegből keres bizonyítékokat; • különböző fajta nyelviileg megfelelő hangzó és írott szövegeket alkot⁹, • a szöveget különböző stratégiák alkalmazásával magyarázza, elemzi, foglalja össze, értékeli ..., • a szöveget vagy annak részeit át tudja alakítani nem nyelvi üzenetté (pl. grafikon), • megindokolja az olvasottak alapján alkotott válaszait, ill. reakcióit, • szövegeket alkot kézzel írott és elektronikus formában. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • az olvasottakról/ hallottakról eszmecezerét folytat, saját álláspontjához a szövegből és a szövegkörnyezetből keres bizonyítékokat, • elmagyarázza, miről szól a szöveg, különböző stratégiák alkalmazásával elemzi és összefoglalja, • különböző fajta egyértelmű, stilisztikailag és nyelviileg helyes szövegeket alkot, • a szövegekbe belefoglalja a tapasztalatokat, viselkedést, érdeklődést ..., • figyelembe veszi a szándékot, a címzettet és a körülményeket, • a szövegalkotásnál figyelembe veszi a szövegfajta jellemzőit, • megérti és helyesen alkalmazza a vázlatot, megjegyzéseket, forrásokat ... mint a szöveg részét,

11 Különböző fajta szövegek: leíró, elbeszélő, magyarázó, indokló elemző-megjyöző...

8. alkotóelem: SZÖVEGRE VALÓ REAKCIÓ/VÁLASZ/VISSZAJELZÉS ÉS SZÖVEGALKOTÁS

Az alkotóelem összetevői:

- értelmes és megfelelő beszélt és írott szövegek alkotása az olvasottak/hallottak alapján
- az elolvasottak alkalmazása új szituációkban
- megfelelő stratégiák alkalmazása beszélt és írott szövegek alkotásánál

ÓVODAI NEVELÉS		ÁLTALÁNOS ISKOLA			KÖZÉPISKOLA
1-3 év	3-6 év	1. NOSZ	2. NOSZ	3. NOSZ	
					<ul style="list-style-type: none"> • szövegeket alkot kézzel írott és elektronikus formában, a (tanári és tanulói) visszajelzések alapján kijavítja azokat. • a szövegalkotáshoz megfelelő stratégiákat választ.

9. alkotóelem: KRITIKAI (BÍRÁLÓ) OLVASÁS

Az alkotóelem összetevői:

- adatok, tények és álláspontok felismerése, megítélése, értékelése a szövegekben, a szerző írásmódjában
- saját vélemény alkotása a szövegről indoklással
- a szöveg megítélése a megadott kritériumok alapján
- kritériumok meghatározása a szövegek kritikus értékeléséhez
- a források kritikus használata

ÓVODAI NEVELÉS		ÁLTALÁNOS ISKOLA			KÖZÉPISKOLA
1–3 év	3–6 év	1. NOSZ	2. NOSZ	3. NOSZ	
<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • felismeri az egyszerű történet alapvető üzenetét. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • felismeri a képzeletbeli és a valós világot a szövegekben, valamint az irodalmi művek főszereplőinek szerepét a történetekben • felismeri/megérti a legfontosabb üzenetet, • a szöveggel kapcsolatosan fogalmaz meg • kifejti véleményét a hallott/látott szöveg kapcsán. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a szövegekben különbséget tesz a valós és képzeletbeli világ között, • felismeri a témát és az üzenetet/fő gondolatot és ezeket a szövegben található adatokkal támasztja alá, • kifejti saját véleményét az olvasott szöveg kapcsán, • a szövegeket tapasztalataival és megérzéseivel összhangban értékeli, • a szöveggel kapcsolatosan kérdéseket fogalmaz meg • a szövegben található különböző adatokból egyszerű következtetéseket von le. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • különbséget tesz a tények és a vélemények közt, • felismeri a témát és az üzenetet/fő gondolatot és saját tapasztalataival és érzéseivel összhangban értékeli őket, • a szöveg értéklését a szövegben található adatokkal/bizonyítékokkal támasztja alá, • a szöveggel kapcsolatosan magasabb szintű kérdéseket fogalmaz meg • különböző adatokból következtetéseket von le. 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elemzi és tényekkel alátámasztva értékeli a szöveg tartalmát, • különbséget tesz a tények és az álláspontok közt, • véleményt formál, azt meg tudja indokolni, ill. alá tudja támasztani a szövegben található adatokkal és bizonyítékokkal, • kritikusan ítéli meg/osztályozza a szöveg különböző részeit (pl. non-verbális rész), • a szövegben található információkat kritikusan ítéli meg/osztályozza a meghatározott kritériumok vagy saját kritériumok alapján, • több szöveget hasonlít össze egymással és értékeli őket a kritériumok alapján, 	<p>Azzal bizonyítja, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • összeköti és kritikusan értékeli a különböző szövegfajtákban található információkat, • véleményét megindokolja, és bizonyítékokkal támasztja alá • megtalálja a szövegben a kevésbé nyilvánvaló lényeges információkat, • az olvasottakat meghatározott kritériumok vagy saját kritériumai alapján értékeli, • az elengedhetetlenség és megfelelés szemponyjából értékeli az állítások minőségét a szövegben, • hipotéziseket állít fel és a szövegben érveket keres azokra,

9. alkotóelem: KRITIKAI (BÍRÁLÓ) OLVASÁS

Az alkotóelem összetevői:

- adatok, tények és álláspontok felismerése, megítélése, értékelése a szövegekben, a szerző írásmódjában
- saját vélemény alkotása a szövegről indoklással
- a szöveg megítélése a megadott kritériumok alapján
- kritériumok meghatározása a szövegek kritikus értékeléséhez
- a források kritikus használata

ÓVODAI NEVELÉS		ÁLTALÁNOS ISKOLA			KÖZÉPISKOLA
1-3 év	3-6 év	1. NOSZ	2. NOSZ	3. NOSZ	
				<ul style="list-style-type: none"> • önállóan fogalmaz meg feltételezéseket a szövegben található adatok alapján és azokat megindokolja, • önállóan, célirányosan, kritikusan és felelősségteljesen választja meg és alkalmazza a forrásokat. 	<ul style="list-style-type: none"> • felismeri a hibákat az érvelésben és kikerüli őket a szövegalkotásban, • az információkat kritikusan használja fel az új problémák megoldásánál, • kritikusan ítéli meg és alkalmazza a hagyományos és új olvasási-írási technológiákat és forrásokat.

Olvasás-szövegértés Meghatározás és alkotóelemek

A kiadvány eredeti címe: Bralna pismenost; Opredelitev in gradniki

Szerzők: Milena Kerndl, Sandra Mršnik, Nina Novak, Romana Fekonja, Mira Hedžet Krkač, Mihaela Kerin, Darinka Rosc Leskovec, Marija Sivec, Nives Zore, Vladimir Milekšič, Andreja Čuk, Mirjam Stanonik, Bernarda Gaber, Andreja Bačnik, Janja Cotič Pajntar, Urška Fekonja Peklaj, Polona Vilar, Alenka Kavčič, Lara Godec Soršak, Dragica Haramija, Mira Krajnc Ivič, Karmen Svetlik, Sanja Slapar, Tjaša Prudič, Ksenija Leban, Nina Papež, Mateja Ceket Odar

Recenzensek: Milena Kerndl, Darinka Rosc Leskovec, Mira Hedžet Krkač

Magyar nyelvre fordította: Tóth Elizabeta

Magyar nyelvi lektor: Jankay Éva

Tervezés: Simon Kajtna

Grafikai szerkesztés: ABO grafika, d. o. o., képviseli: Igor Kogelnik

Kiadta: Zavod RS za šolstvo

A kiadót képviseli: dr. Vinko Logaj

Online kiadás

Ljubljana, 2022

A kiadvány ingyenes.

A kiadvány hozzáférhetősége: www.zrss.si/pdf/Gradniki_bralne_pismenosti_MAD.pdf

Készült a Szlovén Köztársaság és az Európai Unió (Európai Szociális Alap) közös anyagi támogatásával.

A kiadvány a 2017 és 2022 között megvalósult OBJEM projekt keretében jött létre, amelynek a vezetője dr. Sandra Mršnik volt.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 127161859

ISBN 978-961-03-0749-5 (PDF)

